

Interventni ukrepi na področju plač - delne oprostitve plačila prispevkov od plače

Kranj, 10.4.2020

Slovenija in svet v globalu je bil tako rekoč čez noč postavljen na glavo. Svet je zajela pandemija v obliki novega virusa, kar si nismo mogli, razen v kakšnem nadrealističnem filmu, niti zamisliti. Čez noč smo morali povsem ustaviti gospodarstvo, šolstvo, praktično vse kar nam je bilo samoumevno, z razlogom, da premagamo virus in ne preobremenimo naenkrat zdravstvenega sistema.

Posledično je bila vlada postavljena pred izziv kako z interventnimi ukrepi omiliti posledice za gospodarstvo in zaposlene.

Na kratko bom predstavila interventni ukrep, kateri je bil sprejet na področju plač in sicer delne oprostitve plačila prispevkov od plače.

- Ukrep delne oprostitve plačila prispevkov od plače za delo v času epidemije** pomeni, da delodajalec od izplačanih plač obračuna vse prispevke za socialno varnost, po veljavnih stopnjah. **Prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje** delojemalca in delodajalca pa je s tem ukrepom **oproščen plačila**, kar pomeni, da ga delodajalec samo obračuna in ga ne plača. Delna oprostitvev plačila prispevkov za PIZ, ki je določen v 33. Členu ZIUZEOP, se nanaša na izplačila delavcem za obdobje od razglasitve epidemije, to je od 13.3.2020 do 31.5.2020. Oprostitev plačila prispevkov za PIZ (tako prispevek zavarovanca kot prispevek delodajalca) velja za tiste delavce, ki v času uporabe interventnih ukrepov po ZIUZEOP niso na začasnem čakanju na delo oziroma odsotni z dela iz razloga višje sile po tem zakonu. Oprostitev plačila prispevkov za PIZ se prizna tudi npr. za čas, ko so zaposleni na dopustu ali na bolniški ter prejema nadomestilo plače v skladu z drugim in tretjim odstavkom 137. Člena ZDR-1 ter vsa druga nadomestila za plače, ki se izplačajo na podlagi ZDR-1, razen za nadomestila, za katera že ta zakon določa oprostitvev vseh prispevkov, ter za bonitete in druge dohodke iz dela, ki niso del plače. Navedena oprostitvev velja tudi za zaposlene, ki imajo v zadnjem mesecu izplačane mesečne plače, ki so višje od trikratnika minimalne plače in za katere delodajalec ni dolžan izplačati mesečnega kriznega dodatka. Tudi v primeru, če delodajalec delavca v času začasnega čakanja na delo pozove na delo v skladu z drugim odstavkom 24. Člena ZIUZEOP ali je delavec na dopustu, ima delodajalec pravico do oprostitve plačila prispevkov za PIZ za čas dela oziroma dopusta. Za čas začasnega čakanja na delo in za čas odsotnosti z dela iz razloga višje sile pa ima delodajalec pravice iz 1.1. poglavja ZIUZEOP (pravico do povračila nadomestila plače in pravica do oprostitve plačila vseh prispevkov).

2. **Do ukrepa** delne oprostitve plačila prispevkov od plače **so upravičeni** vsi delodajalci v zasebnem sektorju. Do delne oprostitve plačila prispevkov niso upravičeni neposredni in posredni uporabniki proračuna RS ter občine in delodajalci, ki opravljajo finančno ali zavarovalniško dejavnost, ki spada v skupino K po SKD. Oprostitev plačila prispevkov se nanaša na izplačane plače za delo v obdobju epidemije, torej za marec (od 13.3. do 31.3.), april in maj 2020. Prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje so oproščeni plačila in jih delodajalec samo obračuna, ostale prispevke pa je potrebno plačati v celoti. Delodajalec mora ob izplačilu plače predložiti REK-1 obrazec.
3. **Predložitev REK obrazcev:** Upravičeni delodajalec, ki ob izplačilu plače za opravljeno delo v marcu (za obdobje od 13.3.2020 dalje), ni upošteval oprostitve plačila PIZ, oprostitve plačila uveljavlja naknadno tako, da popravi predloženi REK-1 obrazec za izplačano plačo za marec. V takem primeru delodajalec predloži davčnemu organu popravek z zmanjšanjem (brsta dohodka 1001) in za del plače, od katere je delodajalec oproščen plačila prispevkov za PIZ, predloži REK-1 obrazec z navedbo vrste dohodka 1002. *Primer: če je delavec delal cel mesec, se ločeno poroča o plači za obdobje od 1.3.2020 do 12.3.2020 in sicer z navedbo vrste dohodka 1001 ter ločeno za obdobje od 13.3.2020 do 31.3.2020 in sicer z navedbo vrste dohodka 1002. V poljih M se v obeh primerih poroča obdobje 1.1.2020 do 31.3.2020.*
4. **Izplačilo kriznega dodatka:** Zasebni delodajalci vsakemu zaposlenemu, ki dela v času epidemije, torej za marec (za obdobje od 13.3. do 31.3.2020) april in maj in čigar zadnja izplačana mesečna plača ni presegla 3x minimalne plače (3 x 940,58 €), izplačajo mesečni krizni dodatek v višini 200 €, oziroma sorazmerni del. Delavci katerih zadnja plača presega 3x minimalno plačo do kriznega dodatka niso upravičeni. Od izplačila kriznega dodatka v višini 200 € se ne obračunajo in ne plačajo prispevki za socialno varnost niti akontacija dohodnine. Krizni dodatek se tudi ne všteva v letno odmero dohodnine.
Znesek mesečnega kriznega dodatka, ki znaša 200 € se v primeru, da delavec v posameznem mesecu ni delal cel mesec, sorazmerno zmanjša. Delavec je upravičen do kriznega dodatka, za dneve ko opravlja delo, pri čemer ni pomembno ali delo opravlja na sedežu delodajalca ali od doma. Za dneve, ko je delavec odsoten z dela zaradi začasnega čakanja na delo, izrabe letnega dopusta ali zaradi drugih upravičenih odsotnosti se krizni dodatek ne izplača. *Primer: mesec marec ima 22 delovnih dni. Ukrep velja od vključno 13.3.2020 dalje. Če je delavec, katerega zadnja plača ne presega zneska 3x minimalne plače delal vse delovne dni od 13.3.2020 do 31.3.2020 (13 delovnih dni) prejme krizni dodatek v višini 118,18 € (200/22x13).* Krizni dodatek, od katerega se ne plačajo davki in prispevki, izplačajo delodajalci v zasebnem sektorju. Ukrep se ne uporablja za neposredne in posredne uporabnike proračuna RS in občinskih proračunov ter finančne in zavarovalniške dejavnosti, ki spadajo v skupino K po SKD. Vsi delodajalci, ki so upravičeni do oprostitve prispevkov, so na podlagi drugega odstavka 33. Člena zaposlenim, ki imajo v zadnjem

mesecu izplačane mesečne plače, ki so nižje od trikratnika minimalne plače, zavezani izplačati mesečni krizni dodatek. Obveznost, kdaj in kolikokrat se krizni dodatek izplača, se veže na oprostitev plačila prispevkov iz prvega odstavka 33. Člena ZIUZEOP in ga je glede na opredelitev, da gre za mesečni dodatek, primerno kot dodatek izplačati ob vsakokratni plači delavca.

5. **Predložitev REK obrazca o izplačilu kriznega dodatka:** delodajalec ob izplačilu REK-1 obrazec z navedbo vrste dohodka 1190 – Dohodek, ki se ne všteva v davčno osnovo. Na zbirnem REK obrazcu vpiše podatke o delodajalcu in številu oseb (prejemnikov), na individualnem REK obrazcu pa vpiše podatke o prejemniku dohodka in znesek izplačanega kriznega dodatka vpiše v polje A052, brez vpisane oznake dohodka.
6. **Čakanje na delo:** Upravičeni delodajalci od nadomestila za čakanje na delo zaradi posledic epidemije in nadomestil za čakanje zaradi višje sile uveljavljajo oprostitev plačila vseh prispevkov za socialno varnost od nadomestila plače in sicer za obdobje od 13.3. do 31.5.2020, vendar največ od nadomestila plače do višine povprečne plače za leto 2019 v RS, preračunane na mesec (1.753,84 €). Če je znesek nadomestila višji od povprečne plače, se od razlike prispevki za socialno varnost obračunajo in plačajo. Oprostitev plačila vseh prispevkov za socialno varnost od nadomestila plače upravičeni delodajalci uveljavljajo za obdobje od 13. Marca do 31. Maja 2020, vendar največ od nadomestila plače do višine 1.753,84 €.
7. **Predložitev REK obrazcev, če v posameznem mesecu delavec del obdobja dela, del obdobja pa je na čakanju:** delodajalec predloži ločen REK-1 obrazec za izplačilo nadomestila za čakanje (vrsta dohodka 1004) in ločeno REK-1 obrazec za izplačilo plače (vrsta dohodka 1001 ali 1002).
Upravičeni delodajalec lahko oprostitev plačila prispevkov za socialno varnost od izplačanih nadomestil plač uveljavlja naknadno tako, da predloži popravek z zmanjšanjem predloženega REK-1 obrazca (vrsta dohodka 1001) in hkrati predloži REK-1 obrazec za vrsto dohodka 1004. Na REK-1 obrazcih tako ločeno poroča za del obdobja, ko do oprostitev ni bil upravičen in del obdobja, ko je bil upravičen do oprostitve plačila prispevkov. V poljih M se v obeh primerih vpiše obdobje celotnega meseca.
Prispevki za socialno varnost se obračunajo v skladu z veljavno zakonodajo. Tudi pri izplačilu nadomestila plače je treba upoštevati določbo četrtega odstavka 144. Člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – ZPIZ-2, ki določa obračun in plačilo prispevkov v primeru, ko izplačilo plače in nadomestila plače ne dosega zneska najnižje osnove za plačilo prispevkov (trenutno veljavna najnižja osnova za plačilo prispevkov znaša 1.017,23 €). Oprostitev plačila prispevkov se upošteva tudi za prispevke, ki jih v tem primeru delodajalec obračuna od razlike do najnižje osnove za plačilo prispevkov.

8. Ali se povračila prispevkov za socialno varnost, izplačilo nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in zaradi odsotnosti iz razloga višje sile ter refundiranje bolniških nadomestil s strani države lahko uveljavljajo kot davčno priznan odhodek?

V skladu z 12. Členom Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb – ZDDPO-2 se pri ugotavljanju davčne osnove (dobička) priznajo prihodki in odhodki, ugotovljeni v izkazu poslovnega izida oziroma letnem poročilu, ki ustreza izkazu poslovnega izida in prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid, na podlagi zakona in v skladu z njim uvedenimi računovodskimi standardi, če ta zakon ne določa drugače. Interventni zakon – ZIUZEOP v svojih določbah glede povračil prispevkov za socialno varnost, izplačila nadomestila plače delavcem na začasnem čakanju na delo in zaradi odsotnosti iz razlogov višje sile ter refundiranjem bolniških nadomestil, ne določa drugače (posebne) davčne obravnave. Skladno z navedenim so zato prihodki in odhodki, ki nastanejo v zvezi s tem, v skladu z določbami ZDDPO-2, davčno priznani.

Vir: FURS

zapisala: Mojca Umek